

درس پنجم: نهضت مشروطه ایران

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. یکی از اقدامات شاخص مشروطه خواهان پس از صدور فرمان مشروطه تدوین قانون اساسی بود. **صحیح**
۲. شیخ فضل الله نوری خواستار برپایی مشروطه مشروعه شد. **صحیح**
۳. آرمان و هدف انقلاب مشروطه این بود که آزادی و برابری را در کشور برقرار سازد و با تدوین و اجرای قانون اساسی و برپایی مجلس شورای ملی حکومت مستبد، ناکارآمد و ناسالم پهلوی را به حکومتی قانونمند و کارآمد تبدیل کند. **غلط**
۴. عمده اصول قانون اساسی مشروطه از اصول قانون اساسی کشورهای فرانسه و انگلیس اقتباس شده بود. **غلط**
۵. قانون اساسی مشروطه که با عجله تدوین شده بود، بیشتر به طرز کار مجلس شورای ملی مربوط می شد. **صحیح**
۶. کشمکش بین محمدعلی شاه و مجلس، پس از امضای متمم قانون اساسی همچنان ادامه یافت. **صحیح**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

۱. از مشروطه خواهانی که پس از به توپ بستن مجلس به دستور محمدعلی شاه کشته شد.	میرزا جهانگیرخان صور اسرافیل
۲. نخستین دوره مجلس شورای ملی با حضور این پادشاه قاجار گشایش یافت.	مظفردالدین شاه
۳. آرمان و هدف این انقلاب، آزادی و برابری با تدوین و اجرای قانون اساسی و برپایی مجلس شورای ملی بود.	انقلاب مشروطه
۴. ناسازگاری با مجلس شورای ملی	محمد علی شاه
۵. تقسیم ایران به دو ناحیه شمال از آن روس و جنوب از آن انگلیس	قرارداد ۱۹۰۷

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. قرارداد ..... روسیه و انگلیس، دست روس ها را برای دخالت بی حد و حصر در امور ایران باز گذاشت. ۱۹۱۷
۲. از اقدامات فاتحان مشروطه خواه تهران انتخاب ..... به پادشاهی بود. **احمد میرزا.**
۳. انقلاب مشروطه، جنبش سیاسی و اجتماعی گسترده و قدرتمندی بود که در زمان ..... شاه به وقوع پیوست. **مظفردالدین.**

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. محمد علی شاه قاجار به چه بهانه ای فرمان حمله به مجلس را صادر کرد؟
الف) سوء قصد نافرجام به جان خود
ب) تدوین متمم قانون اساسی به وسیله نمایندگان مجلس
ج) توهین به محمد علی شاه در نشریات
د) ناسازگاری مجلس شورای ملی با محمد علی شاه

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

استبداد صغیر: از به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه که باعث انحلال مجلس شورای ملی شد و بار دیگر استبداد برقرار شد. این دوره که حدود یک سال طول کشید را استبداد صغیر می گویند.

مشروطه مشروعه: شیخ فضل الله نوری، مجتهد طراز اول تهران بود که به دفاع از مشروطه مشروعه و قانون اساسی بر پایه ارزش های اسلامی پرداخت و با مشروطه اقتباس شده از غرب، مخالفت کرده بود.

مقایسه پدیده های تاریخی.

دو اندیشه دمکرات ها و اعتدالیون در جریان انقلاب مشروطه و تشکیل مجلس دوم را مقایسه کنید؟ اعتدالیون مذهب را سدی محکم در برابر ظلم و بی عدالتی می دانستند و اجرای شریعت را در دستور کار خود قرار داده بودند، اما دمکرات ها بر جدایی دین از سیاست تاکید می ورزیدند تا مشروطه را از جنبه های دینی تهی کنند و نهضت را از آرمان های اصیل آن دور سازند.

اظهار نظر و قضاوت.

به نظر شما چرا برخی از روزنامه های فارسی زبان در دوره قاجار، خارج از ایران چاپ می شد؟ به این دلیل که این گروه از روزنامه ها

نگرش سیاسی داشته و از وضع موجود انتقاد می کردند. از طرفی چون در زمان قاجار آزادی بیان نبود و شیوه حکومت استبدادی آنان مانع از چاپ مطالب انتقادی می شد، در نتیجه گروهی از آزادی خواهان ایرانی روزنامه های خود را در خارج از ایران چاپ کرده و مخفیانه به ایران می فرستادند تا موجب بیداری مردم ایران شوند.

کار بست شواهد و مدارک تاریخی.

متن زیر را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.

فراماسونری: فراماسون از نظر لغوی به معنای بنای آزاد است و فراماسونری در اصطلاح به جمعیت و تشکیلاتی مخفی گفته می شود که در قرن ۱۸ م تأسیس شد و به تدریج در سرتاسر جهان گسترش یافت. جدایی دین از سیاست و ارزش های حقوق بشری از جمله آموزه های مورد تأکید تشکیلات فراماسونری بود. ورود به این تشکیلات شرایطی داشت و اعضا پس از عضویت در لژهای فراماسونری، تعهد می سپردند که اسرار لژ را افشا نکنند. به همین سبب، ایرانیان به تشکیلات فراماسونری، فراموش خانه می گفتند. فراماسون ها در هر کشوری سعی می کردند شخصیت های برجسته سیاسی، اقتصادی و علمی را جذب خود کنند. سابقه آشنایی ایرانیان با جمعیت های فراماسونری به اوایل دوره قاجار بر می گردد. میرزا عسکرخان ارومی افشار، فرستاده فتحعلی شاه به دربار ناپلئون بناپارت، نخستین ایرانی بود که به عضویت لژ فراماسونری درآمد.

الف) آموزه های تشکیلات فراماسونری بر چه اموری تأکید داشت؟ جدایی دین از سیاست و ارزش های حقوق بشری.

ب) چرا ایرانیان تشکیلات فراماسونری را فراموش خانه می نامیدند؟ اعضا پس از عضویت در لژهای فراماسونری، تعهد می سپردند که اسرار لژ را افشا نکنند. به همین سبب، ایرانیان به تشکیلات فراماسونری، فراموش خانه می گفتند.

سوالات تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی).

۲. مهم ترین خواسته های مهاجرین در مهاجرت کبریا به قم چه بود؟ ۱- برکناری عین الدوله از صدارت ۲- فراهم کردن زمینه برای بازگشت مهاجران به تهران ۳- تأسیس عدالت خانه ۴- تشکیل دارالشورا (مجلس نمایندگان)
۳. محمدعلی شاه به چه بهانه ای مجلس شورای ملی را به توپ بست؟ محمدعلی شاه در یکی از خیابان های تهران مورد سوء قصد قرار گرفت، ولی آسیبی ندید. شاه، این اقدام را به مشروطه خواهان نسبت داد و به همین بهانه، تصمیم گرفت مجلس را برای همیشه تعطیل کند.
۴. قانون اساسی زمان مظفردین شاه دارای چه ضعفی بود که نمایندگان مجلس را ملزم به تدوین متمم قانون اساسی نمود؟ از حقوق و تکالیف دولت نسبت به ملت و بالعکس سخن به میان نیامده بود.
۵. دو مورد از اقدامات فاتحان مشروطه خواه تهران را نام ببرید؟ ۱- برکناری محمدعلی شاه از سلطنت ۲- انتخاب پسر خردسالش، احمد میرزا، به جانشینی محمد علی شاه ۳- با تعیین مقرری برای شاه برکنار شده، به او اجازه داد از کشور خارج شود ۴- انتخاب دولت موقت برای اداره امور کشور ۵- اعدام شیخ فضل الله نوری.
۶. اصل دوم متمم قانون اساسی به پیشنهاد چه کسی به تصویب رسید و در مورد چه چیزی بود؟ با تلاش های پیگیر و مجاهدت های فراوان آیت الله شیخ فضل الله نوری اصل دوم متمم قانون اساسی تصویب شد که مورد تأیید علمای ایران و مراجع بزرگ نجف قرار گرفت.. بنابراین اصل، در هر دوره از مجلس، هیئتی پنج نفره از مجتهدان و فقیهان اسلام که با اقتضاهای زمان آشنا بودند، به عنوان عضو، در مجلس شورای ملی شرکت می کردند، تا بر قانون هایی که تدوین و تصویب می شد، نظارت کنند که خلاف قواعد اسلامی و دستورهای شرع نباشد.
۷. محمدعلی شاه به چه بهانه ای تصمیم گرفت مجلس را تعطیل کند و آن را به توپ بست؟ محمدعلی شاه در یکی از خیابان های تهران مورد سوء قصد قرار گرفت، ولی آسیبی ندید. شاه، این اقدام را به مشروطه خواهان نسبت داد و به همین بهانه، تصمیم گرفت مجلس را برای همیشه تعطیل کند.

موفق باشید - مهرا ن زنگنه - دبیر تاریخ ایزده